

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет

ТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ

Луцького національного технічного університету

ЖИВОПИС

Методичні вказівки до практичних занять
для студентів III-IV курсів
спеціальності 182 «Технології легкої промисловості»
денної форми навчання

Луцьк 2018

УДК 74 (075.8)
I 89

До друку _____ Голова навчально-методичної ради ЛНТУ
(підпис)

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій
Луцького НТУ _____ директор бібліотеки.
(підпис)

Затверджено Навчально-методичною радою Луцького НТУ,
протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ року.

Рекомендовано до видання Навчально-методичною радою ТК Луцького НТУ,
протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ року.
Голова НМР _____ ТК Луцького НТУ.
(підпис)

Розглянуто і схвалено на засіданні випускової циклової комісії «Моделювання
та конструювання промислових виробів та Дизайн», Технічного коледжу
Луцького НТУ, протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ року.

Голова ВЦК _____ В.В. Панасюк.
(підпис)

Укладач: _____ Г.П. Іванченко., викладач, ТК Луцького НТУ,
(підпис)

Рецензент: _____ Р.В. Чугай ст., викладач, Луцького НТУ,
(підпис)

Відповідальний
за випуск _____ Г.П. Іванченко, викладач ТК Луцького НТУ.
(підпис)

Живопис [Текст]: методичні вказівки до практичних занять для студентів
III-IV курсів спеціальності 182 «Технології легкої промисловості» денної
форми навчання та викладачів / уклад. Г.П. Іванченко – Луцьк : ТК Луцького
НТУ, 2018. – 48 с.

Методичні вказівки до практичних занять містять поради щодо методики
виконання практичних робіт з дисципліни «Живопис». У них описані основні
компетентності навчального живопису.

© Г.П. Іванченко, 2018

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Мета та завдання методичних вказівок.....	4
Джерела інформаційного пошуку, матеріали та інструменти для живопису.	5
Тема 1. Поняття про живопис.....	6
Тема 2. Стилiзація природних форм.....	11
Тема 3. Живопис натюрморту.....	15
Тема 4. Малювання пейзажу.....	34
Тема 5. Малювання фігури людини в одязі.....	37
Додатки.....	42
Рекомендована література.....	47

Вступ

Методичні вказівки до практичних занять розроблені для студентів III-IV курсів спеціальності 182 «Технології легкої промисловості» на основі робочої програми з дисципліни «Живопис».

Вони передбачені для виконання практичних робіт відповідно до навчального плану курсу.

У методичних вказівках описані основні теми до практичних занять: технічні вправи, стилізація природних форм, живопис натюрморту, малювання пейзажу, малювання фігури людини в одязі та додатки з живописними рисунками до практичних робіт.

У рекомендаціях ідеться також про основні мотиви, технічні прийоми для візуальної передачі кольором характеру, що відповідають навчальним темам у змісті поетапно.

Ілюстративний та роз'яснювальний матеріал наочно відображає приклади виконання практичних робіт, зразки завдань для студентів, а також кращі розробки живописного виконання для навчального живопису у кольорі.

За допомогою запропонованих форм та методів для навчальної роботи з дисципліни « Живопис» передбачено:

- засвоїти лекційний матеріал з поетапності виконання практичних робіт;
- провести аналіз з джерела творчості для створення певного мотиву, вправи, стилізації природних форм, натюрморту, пейзажу, фігури людини в одязі у запропонованому стилі письма для живописного виконання;
- забезпечити матеріали та інструменти для живописного малювання.

Мета та завдання методичних вказівок

Метою методичних вказівок є вивчення та засвоєння практичного малювання з поданих тем робочої програми з дисципліни « Живопис».

У яких запропоновані завдання з вивчення та виконання понять техніки кольору, стилізації природних форм, живопису, натюрморту, малювання пейзажу, малювання фігури людини в одязі тощо.

Завдання методичних вказівок є навчити практичних компетентностей (навичок на практиці) у графічному, кольоровому, малюванні різноманітними матеріалами із навчального живопису.

У процесі виконання практичних робіт студенти вчать оперувати засобами живопису, художньої графіки на основі законів живопису, згідно із поставленим завданням.

А методичні вказівки мають допомогти студентам:

- виконати практичні завдання з дисципліни «Живопис» на основі розроблених у вигляді живописно - графічних робіт;

- теоретично та практично підготуватись до виконання живописних ескізів, початкових та технічних вправ, розробляти замальовки та стилізацію природних форм, малювати натюрморти, декоративні натюрморти, пейзажі та творчо практично, аквареллю, намалювати одягнену постать людини в одязі на заключному етапі навчання.

- набути навички роботи з творчим джерелом.

У результаті вивчення дисципліни «Живопис» студенти повинні знати:

- методи живопису, художню техніку для виконання художній робіт;
- особливості кольорового письма фарбами;
- принципи та пропорції малювання жіночої та чоловічої фігур;

вміти:

- практично розробляти будь-яку художню композицію, за схемою природних мотивів, орнаментів для перетворення на декоративні у одяг;

- аналізувати джерело творчості та інтерпретувати його у форми етнічного одягу;

- використовувати технічні прийоми стилізації та трансформації в одяг з природних форм для імітації мотивів тощо.

Джерела інформаційного пошуку, матеріали та інструменти для живопису

Джерелами пошуку інформації для кольорово-графічної передачі створених ескізів за поданими темами робочої програми є:

- пошукова робота з різних джерел інформації;
- ілюстративні матеріали з літературних джерел та інноваційних технологій;
- зразки одягу з журналів мод з вивчених на лекціях стилів;
- зразки текстильних матеріалів (тканини, шкіра).

Матеріали та інструменти для живопису

Для виконання завдань та практичних робіт з дисципліни «Живопис» потрібно придбати та мати до навчання:

- папка з аркушами паперу формату А – 4;
- графічні олівці;
- кольорові олівці;
- гелеві ручки;
- фарби, пензлі, ластик, ніж для точіння олівців, палітра, склянка.

Тема 1. Поняття про живопис

Передумови до виконання завдання

У понятті вид образотворчого мистецтва – живопис має широкий об'єм різних технік виконання фарбами, які виділяють за різновидами барвників (пігментів) та засобами їх закріплення: акварельний, гуаш, акрил, олійний, темпера. Та змішані техніки виконання: туш, пастель, емаль, фреска, енкаустика, клейовий живопис фарбами, що можуть бути виконані з натуральних. та штучних. пігментів.

Твори образотворчого мистецтва, виконані змішаною технікою виконання: акварель, туш, пастель, колаж, залежно від задуму автора можуть відносити до художньої графіки.

Живопис, також малярство (від нім. *Malen*) – вид образотворчого мистецтва, пов'язаний з передачею зорових образів за допомогою нанесення фарб на поверхню (площину), засобами та технікою малювання.

Формою станкового та навчального живопису є також етюд (зроблений переважно за один сеанс, цей твір, фрагментарний за змістом із формальним вирішенням) та ескізи (підготовчі композиції до майбутньої творчої картини).

Колір його властивості. Усе розмаїття яскравих сполучень та кольорових відтінків, які ми бачимо в природі, можна поділити на дві групи: кольорові, або *хроматичні* (від грець. *хрома* – *колір*), та безбарвні, або *ахроматичні* – білий, сірий, чорний. Нейтральні кольори – білий (світло), чорний (темрява), сірий (вечір).

До хроматичних належать кольори сонячного спектра: основні – червоний, жовтий, синій та проміжні (похідні) – оранжевий, зелений, фіолетовий.

Проміжні (похідні) або другорядні кольори утворюються змішуванням двох основних: червоний + жовтий = оранжевий, жовтий + голубий (синій) = зелений, синій + червоний = фіолетовий. Дивись (рис. 5).

Основні кольори розміщуються у центрі кола (червоний, жовтий, синій), проміжні (похідні) або другорядні кольори розміщуються разом із основними кольорами у середньому радіусі кольорового кола (оранжевий, зелений, фіолетовий).

Внаслідок кольори внаслідок змішування основних та другорядних кольорів матимемо такі проміжні кольори (відтінки):

- 1) жовтий + оранжевий = жовто-оранжевий відтінок;
- 2) синій + зелений = синьо-зелений відтінок;
- 3) червоний + оранжевий = оранжево-червоний відтінок;
- 4) червоний + фіолетовий = червоно-фіолетовий відтінок;

5) фіолетовий + синій = синьо-фіолетовий відтінок;

6) зелений + жовтий = зелено-жовтий.

Отже, шість кольорів та шість відтінків – всього дванадцять.

Ці близькі кольори та відтінки знаходяться за середнім радіусом кольорового кола, за їхніми межами основні кольори: червоний, жовтий, синій та другорядні (похідні): оранжевий, зелений, фіолетовий.

Кольори, яких не змішують, називаються доповнюючими або протилежними один одному, споріднено-контрастними тощо.

Практична робота 1. Початкові вправи (графічне рішення). Технічні вправи (кольорове рішення).

I етап виконання

Щоб ґрунтовніше ознайомитись із багатством кольорового світу, пропонуємо вам ознайомитись з початковою вправою (рис. 1).

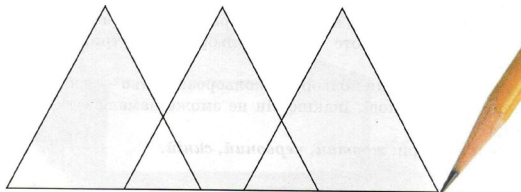

Рис. 1 – Початкова вправа виконується графічним олівцем

II етап виконання

Згідно з технологічними можливостями, для кожної технічної вправи можливо обрати більше чи менше число кольорів для змішування.

Будь-який колір можна забруднити чорним, білим чи сірим, так само як будь-який колір варто змішати з будь-яким іншим.

Величезна кількість нових кольорових утворень, що виникають під час змішування, являються гарною ілюстрацією безмежного багатства кольорового світу. В нашому випадку ми маємо змішування трьох основних кольорів та кольорове вирішення технічної вправи (рис. 2).

Рис. 2 – Кольорове рішення вправи зі систематичного змішування кольорів

При змішуванні фарб треба пам'ятати дуже важливе правило: ніколи не змішувати більш двох-трьох фарб, інакше виходитимуть глухі, каламутні тони, а то і просто бруд. Інше правило, яке теж слід пам'ятати, працюючи аквареллю, це те, що при висиханні вона яснішає. Наскільки яснішає, це залежить від якості і складу фарб. Подивившись рисунок 2, приступаємо до третього етапу практичної роботи 2.

Практична робота 2. Технічні вправи (композиція, компоновання, графічне виконання).

III етап виконання

Обравши в кольоровому колі з дванадцяти частин три основних кольори, чіє положення утворюють рівносторонній трикутник, у цьому кольоровому колі, або іншу прямокутну стрічкову форму з основних кольорів, можливо таким чином утворити гармонійні акорди із цих тонів зробимо композицію, компоновання, графічне виконання (рис. 2. 1). Далі приступаємо до четвертого етапу практичної роботи 3.

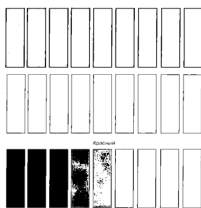

Рис. 2.1 – Графічне виконання стрічкової схеми для малювання у кольорі

Практична робота 3. Технічні вправи (виконання у кольорі).

IV етап виконання

Розглянемо приклад сеансу для виконання: отже жовтий-червоний-синій, що є найзрозумілішим та найсильнішим серед них. Можна назвати його «первинним» акордом із трьох кольорів. Намалювавши основні кольори, з відтінками аж до білого та завершуємо практичну роботу 3 (рис. 3).

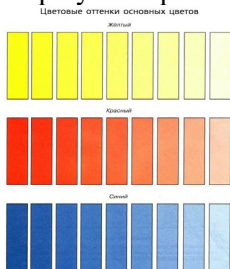

Рис. 3 – Кольорове вирішення вправи

Практична робота 4. Технічні вправи (обрамлення та завершення технічних вправ у кольорі).

I етап виконання

Так само другорядні кольори, оранжевий – зелений – фіолетовий, формують чіткий акорд. Жовто-оранжевий – червоно-фіолетовий – синьо-зелений, або червоно-оранжевий – синьо-фіолетовий – жовто-зелений, так само являються акордами, чие положення на хроматичному колі утворює рівносторонній трикутник (рис.4).

Рис. 4 – Кольорове коло (Й. Ігтен)

Рис. 5 – Схема змішування основних кольорів

Якщо в якомусь акорді з двох кольорів, наприклад жовтий-фіолетовий, замінити один з кольорів двома сусідніми, тобто жовтий – червоно-фіолетовий – синьо-фіолетовий, то теж отримаємо гармонійний акорд.

Положення кольорів у колі цього разу утворює рівнобедрений трикутник (див. рис.4). Можемо також собі уявити рівносторонній та рівнобедрений трикутники, включений у кольорову сферу та розміщуємо їх як нам заманеться, за умови, що центр трикутника збігатиметься із центром сфери. Кольори, на які вказують кути трикутника, утворять гармонійний акорд з трьох кольорів. Існують навіть два крайніх випадки, коли один з кутів трикутника вказує на білий чи чорний. Розглянувши (рис. 4), ще раз починаємо малювати другий етап з практичної роботи 4.

II етап виконання

Таким чином можна отримати найрізноманітніші гармонії, як наприклад: до жовтого додати синій одержимо зелений, а до червоного додати жовтий буде оранжевий, отже, змішуючи основні кольори отримаємо доповнюючі (похідні). Дивись (рис. 5) та хроматичні кольори (рис. 6, а).

Білий – темніший, так само чорний можна об'єднати зі світлішим сірим і світлішим чорним. Ці крайні випадки нагадують, що за використання білого чи чорного додатково з'являється світлотіньовий контраст білого, сірого, чорного – це ахроматичні кольори (безбарвні). Див. (рис. 6, б).

Рис. 6, а – Схема хроматичних кольорів

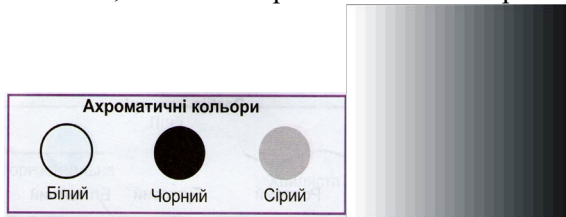

Рис. 6, б – Схема ахроматичних кольорів

Завдання практичних занять: засвоєння принципів компоювання зображення на форматі (композиційне розташування) та малювання початкових вправ (графічне рішення) та у кольорі писання технічних вправ (кольорове рішення).

Мета: навчити майбутніх модельєрів-технологів малювати початкові та технічні вправи графічно та у кольорі до практичної роботи.

Завдання практичних робіт: намалювати приклад ескізу у кольорі.

Хід виконання роботи:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- збір прикладів та матеріалів для малювання;
- замальовки ескізів з вибраних аналогів і прототипів.

Методичні рекомендації до завдання

Провести аналіз вибраних зразків технічних вправ і намалювати на форматі А-4 живописні ескізи. Провести порівняльний аналіз вибраних зразків із тематичної папки та завершеної практичної роботи.

Матеріали та інструменти: папір формату А-4, графічні олівці, кольорові олівці, гелеві ручки, фарби, пензлі, ластик, лезо для точіння олівців, палітра, склянка з водою, серветки (дивись додаток до теми 1).

Тема 2. Стилiзацiя природних форм

Стилiзацiя – це декоративне узагальнення i видiлення характерних особливостей об'єктiв за допомогою низки умовних прийомiв (трансформацiї) у певному стилi.

Бiонiка – це наука (вiд гр. – елементи життя), яка застосовує знання конструкцiй i форм, принципи i технологiчнi процеси живої природи в технiцi та будiвництвi.

Наприклад: побутовi чи технiчнi системи, тварини, метелики, птахи, комахи морськi мешканцi, природнi форми, квіти, листки, гiлки, можна трактувати, як геометричнi форми або зберегти природнi плавнi контури.

Зазвичай живописнiй кольоровий рисунок модельєри малюють у реалiстичному, а потiм переробляють вигляд на декоративну композицiю та трансформацiю у виглядi фiгури людини в одязi.

Ескiзи за стилiзацiєю природних форм повиннi малюватися з природи або iз книжок та пошукових ескiзiв, iдей для одягу.

Виходячи з реальних образiв, модельєр на основi творчої уяви створює нове, тобто нову iнтерпретацiю фiгури людини в одязi, взятої з мотивiв природних форм та переробляючи вчиться дизайну в одязi.

Практична робота 5. Малювання природних форм (Реалiстичне зображення). Замальовки природних форм (композицiя, компонування на форматi).

1 етап виконання

Малювання реалiстичного мотиву, наприклад квітки, метелика, рибки, рослини, гiлки, в кольорi з репродукцiї чи з природи на вулицi або дистанцiйно намалювавши висилаємо на затвердження вибранi мотиви та замальовки на перевiрку та затвердження.

Пiсля перевiрених ескiзних замальовок переходимо до практичної роботи 6.

Практична робота 6. Малювання ескiзiв природних форм (графiчне, реалiстичне зображення на форматi).

Тепер коли ескiзнi замальовки перевiренi та затвердженi переходимо до реалiстичного зображення на форматi (див. рис.7).

Спочатку малюємо контуром будь-який вибраний з мотивiв природної форми у виглядi начерку.

Намалювавши контуром врахований, ескiз, що являється i буде затверджений мотив. Далi переходимо до побудови реалiстичного зображення на форматi та кольорового малювання, що є другим етапом практичної роботи 7.

Практична робота 7. Малювання природних форм (кольорове, реалістичне зображення). Завершення.

II етап виконання

Готуємо інструменти та матеріали для малювання кольоровими фарбами. Розводимо потрібні барви, довше наносимо колонковим пензликком по контуру фарбу із водою та розмальовуємо, коли намальована композиція висохне, завершуємо і здаємо на оцінювання викладачу. Далі переходимо до першого етапу практичної роботи 8 (див. рис.7).

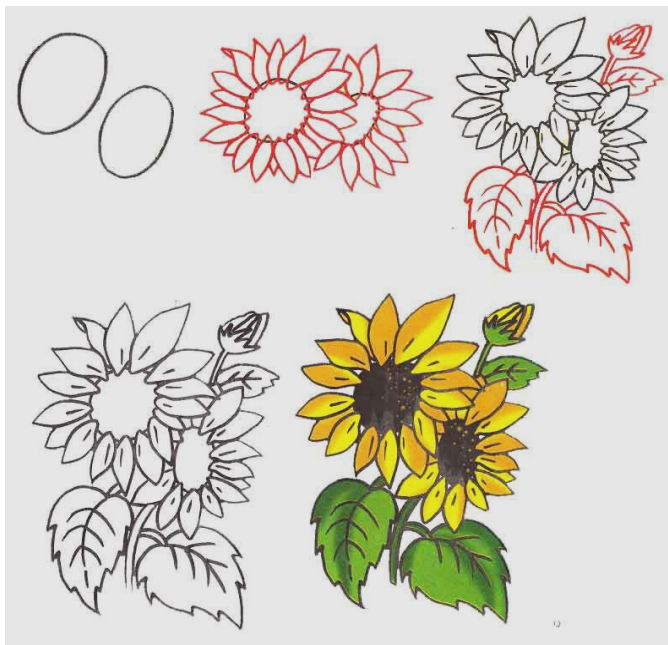

Рис. 7 – Етапи малювання природної форми

Практична робота 8. Малювання природних форм (стилізація, декоративне зображення).

I етап виконання

Послідовність стилізації вибраного мотиву з використанням наступних прийомів: поступове узагальнення форми в її межах, додавання деталей, перетворення на декоративне, поступово вивчаючи різні орнаменти, мотиви, візерунки патернів для одягу та стилізованої моделі, фасону для майбутньої розробки, композиції. Вивчивши послідовність стилізації вибраного мотиву, переходимо до другого етапу практичної роботи 9

Практична робота 9. Малювання природних форм (стилізація композиції у декоративному зображенні).

II етап виконання

На цьому етапі ведеться розробка над стилізацією зі зміною обрису, насичення форми візерунком (патерном), орнаментом, який нагадує одяг чи елементи одягу, спрощення або ускладнення конструкції під декоративне рішення вибраного мотиву в іншу площину. (див. рис.8). Зробивши цей сеанс роботи, переходимо до практичної роботи 10.

Рис. 8 – Малювання природної форми (стилізація композиції у декоративному зображенні)

Практична робота 10. Малювання природних форм (вправи на спрощення природних форм та виявлення основних елементів). Завершення у кольорі.

III етап виконання

На третьому етапі практичної роботи розробляється дизайн узагальнення вже на одязі, намальованої моделі – це спрощення природних форм та виявлення основних елементів. Заміна реального образу на спрощений, формальний мотив, декоративний під свій образ: «фігура і одяг» формалізоване та різне рішення, одного мотиву в інший (див. рис.8. 1).

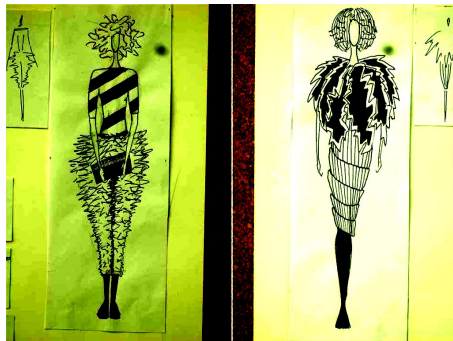

Рис. 8. 1 – Пошук стилізації на спрощення природних мотивів та виявлення основних елементів з рослинних форм для одягу

Практична робота 11. Малювання неприродних форм (декоративна трансформація одягу на постаті).

Передумови до виконання завдання. З реалістичної неприродної форми (музичний інструмент) намалювати стилізовану композицію із запропонованих варіантів або свою власну, створивши елемент життя – біонічну композицію. Далі – трансформувати, цю біонічну композицію у фігуру людини в одязі взявши стилізовані музичні елементи для одягу.

Практична робота 12. Малювання фарбами природних форм (декоративна трансформація одягу на постаті у кольорі). Завершення роботи у кольорі.

Передумови до виконання завдання. Завершити малювання трансформації одягу на постаті із уточненням та змальовуванням деталей у вигляді «скетчів» та їх розмалювати у кольорі (див. рис.9).

Рис. 9 – Від замальовки до декоративної трансформації у фігуру людини в одязі із аналогу «музичного інструменту»

Завдання практичних занять: намалювати три види ескізів: реалістичний, стилізований та декоративну трансформацію одягу на постаті.

Мета: навчити майбутніх модельєрів-технологів, аналізувати та створювати ескізи людини в одязі за допомогою природних форм та неприродних форм.

Завдання до практичної роботи: намалювати ескізи за етапами практичних робіт.

Хід виконання роботи:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- збір прикладів та матеріалів для малювання;
- замальовки ескізів з вибраних прототипів і аналогів.

Методичні рекомендації до завдання

Виконати ескізи на папері для живопису фарбами або кольоровими олівцями, допускається стилізований варіант фігури людини. Опрацювати одяг (переконаливо передати складки, застібки навіть у стилізації на одязі) також здеталізувати доповнюючі елементи, аксесуари.

Матеріали та інструменти: папір формату А–4, графічні олівці, кольорові олівці, гелеві ручки, акварельні фарби, колонкові пензлі, ластик, лезо для точіння олівців та склянка.

Тема 3. Живопис натюрморту

Натюрморт (від фр. Nature morte – дослівно – мертва природа) – різновид малярства, що зображає зірвані плоди, квіти, спійману рибу та здобич мисливців, пізніше додалися предмети, з часом букети квітів, композиції овочів, фруктів, посуд тощо.

Практична робота 13. Живопис натюрморту. Композиційне розташування (компонування на форматі).

Мета і завдання практичної роботи: навчити передавати красу повсякденних речей, які нас оточують; продовжити ознайомлення з історією натюрморту; удосконалювати знання про специфіку реалістичного і декоративного вирішення натюрморту; розвивати почуття форми і простору, відчуття композиційної цілісності; виховувати естетичне сприйняття навколишнього світу.

I етап виконання. Композиційне розташування (компонування на форматі). Дивись (рис. 10).

1. Перш ніж малювати, доберіть необхідні предмети та проаналізуйте їхню форму. Врахуйте, що світло має падати на предмети з одного боку.

2. Спочатку подумайте і оберіть, що буде центром композиції, які предмети будуть доповнювати, підберіть їх локальний колір, аби не зливалися з фоном.

3. Починаємо роботу з вибору формату по горизонталі, вертикалі.

4. Компонування на форматі групи предметів та драперії на площині (узагальнений малюнок засічками натюрморту без виділення окремих предметів). Спочатку короткими відрізками визначають кінцеві точки групи тіл по горизонталі та по вертикалі.

5. Відтак вони тонкими лініями поєднуються у своєрідну геометричну

фігуру, що окреслює основні межі всієї групи предметів (попередній начерк).

У композиції повинен бути (композиційний центр) його розташування на другому плані де він має виділятися тоном та контрастом. А у всій групі натюрморту повинен бути основний предмет, який за своїм смисловим значенням, вершиною, формою, кольором був би головним, центральним (сфокусованим).

6. Знаходимо обрис кожного предмета на око, враховуючи розміри кожного.

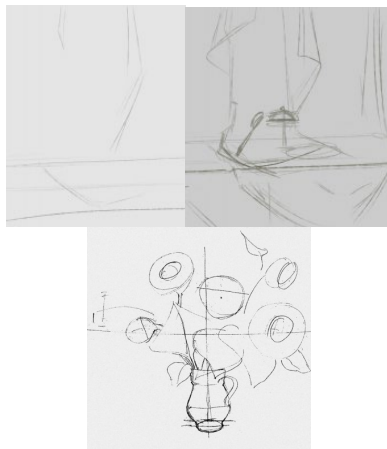

Рис. 10 – I етап виконання різних натюрмортів (композиційне розташування компонування на форматі).

Практична робота 14. Живопис натюрморту. Лінійно конструктивна побудова натюрморту (визначення пропорцій, форми та об'єму).

Мета і завдання практичної роботи: навчити передавати красу повсякденних речей, які нас оточують; продовжити ознайомлення з історією натюрморту; удосконалювати знання про специфіку реалістичного і декоративного вирішення натюрморту; розвивати почуття форми і простору, відчуття та визначення пропорцій, форми та об'єму; виховувати естетичне сприйняття навколишнього світу.

II етап виконання. Лінійно конструктивна побудова натюрморту (визначення пропорцій, форми та об'єму). Дивись (рис. 11.1).

1. Малюємо лініями геометричну композицію (враховуємо форму та розташування об'єктів у кадрі, прямокутнику, враховуємо світло і те, як падає на предмети, наприклад: темні ділянки виглядають важче).

2. Предмети будуємо нижче від лінії горизонту.

3. Визначаємо рівень горизонту та починаємо конструктивну побудову кожного предмета, враховуючи пропорції та перспективне скорочення. Всі предмети зображуються, ніби вони прозорі або виготовлені з дроту. Для цього промальовуються і ті опуклі лінії по формі та ребра, які невидні в природі у натюрморті.

4. Композиційний центр і ритм народжують пластику натюрморту – рух ока по рисунку виявляє плановість.

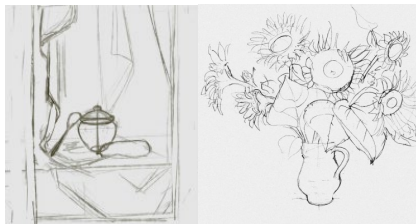

Рис. 11.1 – II етап виконання різних натюрмортів. Лінійно конструктивна побудова натюрморту (визначення пропорцій, форми та об'єму).

Практична робота 15. Живопис натюрморту. Робота в кольорі (малювання основних кольорових плям та світлотіней).

Мета і завдання практичної роботи: навчити передавати красу повсякденних речей, які нас оточують; продовжити ознайомлення з історією натюрморту; удосконалювати знання про специфіку реалістичного і декоративного вирішення натюрморту; розвивати почуття форми і простору, малювання основних кольорових плям та світлотіней; виховувати естетичне сприйняття навколишнього світу.

III етап виконання. Робота в кольорі (малювання основних кольорових плям та світлотіней). Дивись (рис. 11.2).

1. Починаємо роботу із кольором. Акварельною фарбою фарбуємо тонким шаром предмети.

2. Починаємо малювати зі світлих кольорів. Не малюйте одним кольором – навіть білий складається з безлічі відтінків.

3. Далі малюємо тіні, що падають на першому плані.

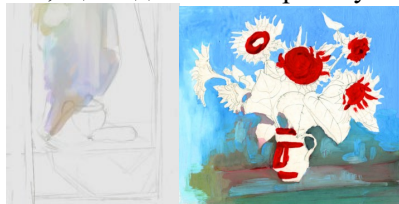

Рис. 11.2 – III етап виконання різних натюрмортів. Малювання основних кольорових плям та світлотіней.

Практична робота 16. Живопис натюрморту. Робота в кольорі. (зображення деталей, акцентів та внесення правок). Завершення роботи в кольорі.

Мета і завдання практичної роботи: навчити передавати красу повсякденних речей, які нас оточують; продовжити ознайомлення з історією натюрморту; удосконалювати знання про специфіку реалістичного і декоративного вирішення натюрморту; завершення зображення деталей, акцентів та внесення правок; виховувати естетичне сприйняття навколишнього світу.

IV етап виконання. Робота в кольорі. (зображення деталей, акцентів та внесення правок). Завершення роботи в кольорі. Дивись рисунки 12.

1. Починаємо малювати в об'ємі (масштабом), широким кольоровим тоном поперх нанесення першої прокладки кольору та тіней.

2. Пізніше коли підсохне робота, підкреслюємо тонкою лінією тінь під кожним предметом, стоять на площині. Завдяки цьому з'явиться відчуття, що предмет лежить на столі.

3. Промальовуємо всі деталі, акценти. Наносимо тіні, не забуваємо про відблиск та внесення правок.

4. Далі прописка та різниця між спорідненими та контрастними кольорами.

5. Деталізація на площині кольором, що має бути темнішим за фон.

6. Завершуємо сеанс детальною пропискою із насиченими тонами, рефlekсами, що виходять на передній план.

7. При нанесенні світлотіні не забувайте про рефлекс (він надає об'єму предметам круглої форми на першому плані).

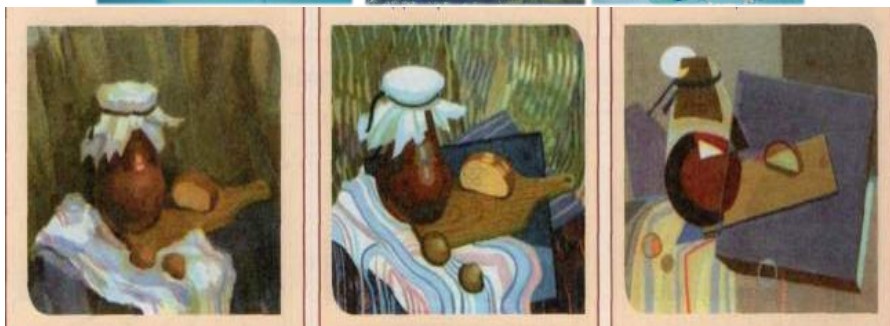
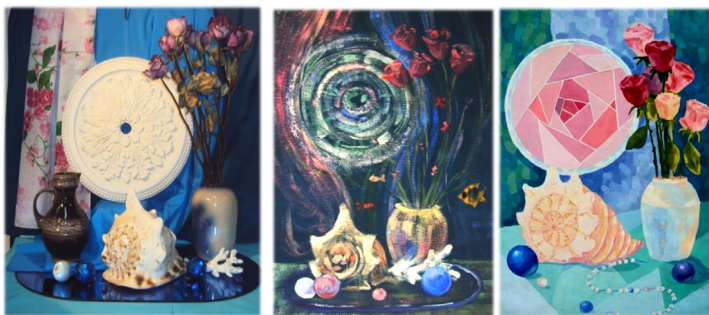
Рис. 12 – IV етап виконання різних натюрмортів (зображення деталей, акцентів та внесення правок). Завершення роботи в кольорі.

Практична робота 17. Декоративний натюрморт. Композиційне розташування та компоновання на форматі.

Мета і завдання практичної роботи: навчити передавати красу повсякденних речей, які нас оточують; декоративне вирішення натюрморту вибравши за класифікацією техніку та вид малювання декоративного натюрморту.

Розглянемо поняття «декоративний натюрморт», що включає характеристики латинського терміну *décor* – «красивий, миловидний, чарівний». Декоративними прийнято називати натюрморти, основним призначенням яких є прикраса чогось, як правило, інтер'єру.

Декоративний натюрморт не є точним зображенням з природи, а роздумом з приводу даної природи: це відбір і зображення найхарактернішої, найвиразнішої якості, створення загального враження та нової ідеї від реалістичності до стилізації різної за видом або схемою (рис. 13).

а

б

в

Рис. 13 – Види малювання декоративного натюрморту (реалістичний, декоративний, абстрактний):

а – реалістичне зображення натюрморту; б – стилізований за допомогою ліній та плям; в – конструктивна стилізація (геометрична абстракція).

Техніка та види малювання декоративного натюрморту

ВІТРАЖНІСТЬ – створення імітації вітражної техніки, лаконічні кольорові плями та чорний (білий) контур;

Рис. 14

ОВЕРЛЕППІНГ – один із прийомів, що посилює враження декоративності за рахунок часткового накладання чи збігу однієї частини на іншу. Часто у декоративному натюрморті використовується явище оверлеппінгу. Оверлеппінг – частковий збіг або накладання однієї форми на іншу;

Рис. 15

НАСИЩЕННЯ ОРНАМЕНТОМ – введення орнаментального мотиву по всій композиції. У декоративній площині роботи необхідно чітко вирішити, де розмішувати орнаментальні мотиви – по всій площині чи обмежитися;

Рис. 16

ЧЛЕНУВАННЯ ПЛОЩИНИ НА ЧАСТИНІ – членування здійснюється прямими або кривими лініями та підтримується кольором або тоном. Членування може бути простим (2, 4, 8) або за принципом ковдри;

Рис. 17

ВИКОРИСТАННЯ ДРІБНОГО МОДУЛЯ – подрібнення всього зображення на дрібні ділянки;

Рис. 18

ДЕКОРАТИВНА ЛІНІЯ – за допомогою лінії можна відтворити декоративність (пряма, вигнута, крива);

Рис. 19

АППЛІКАЦІЯ – вирізна, обривна, накладання різних форм та закріплення їх на іншому матеріалі, прийнятому за тло;

Рис. 20

СТИЛІЗОВАНА ДЕФОРМАЦІЯ – декоративне узагальнення об'єктів, зміна форми, деформація об'ємних та кольорових тонових відносин.

Допускаються різного роду умовності зображення: предмети можна підвішувати у повітрі, заломлювати їх форму, згинаючи і нахилиючи в сторони;

Рис. 21

ГРАТОГРАФІЯ (гратаж) – насичення орнаментом за допомогою подряпування декоративною лінією перекритою перед тим кольоровою плямою а зверху темною фарбою;

Рис. 22

ЖИВОПИС ШПАТЕЛЕМ - пастозна техніка, робота щільними непрозорими шарами, мазки фарби, що створюють рельєфність;

Рис. 23

Динамічний ритм «рубаних» геометричних площин краще підкреслити тональними та кольоровими контрастами додаткових кольорів;

Рис. 24

Виконання натюрморту на тонованому папері, де колір паперу буде фоном натюрморту. Можна зберегти колірний колорит цієї постановки, змінюючи лише тональні відносини кольором;

Рис. 25

Декоративний натюрморт виконаний лише 2-ма, 3-ма тоновими кольорами;

Рис. 26

Конструктивна стилізація під символ та геометрична абстракція;

Рис. 27

Декоративний натюрморт – це творче завдання, при виконанні якого потрібно вміти відійти від реалістичного копіювання природи і методом стилізації форм надати натюрморту особливо виразного образу.

Це завдання є початковим етапом в низці творчих завдань з курсу «Живопис», воно тісно пов'язане з основами композиції та художньою графікою. Завдання дає можливість експериментувати з різними техніками та матеріалами.

Може бути два варіанти композиційного вирішення натюрморту:

- реалістичний або декоративний, творчий за вибором здобувача самостійно. Наприклад хроматичний та ахроматичний, із деформацією предметів чи стилізацією в її межах предметів у натюрморті (див. рис. 28);

- натюрморт у площинній композиції будується в одній площині, світло-тіньове рішення на виявлення об'єму зводиться до мінімуму, або

відсутнє повністю, головним залишається тільки силует предметів, доцільне використання контуру ліній (товщини, плями), контрасту, стилізації за межами предметів, самого фону, другого та третього планів тощо;

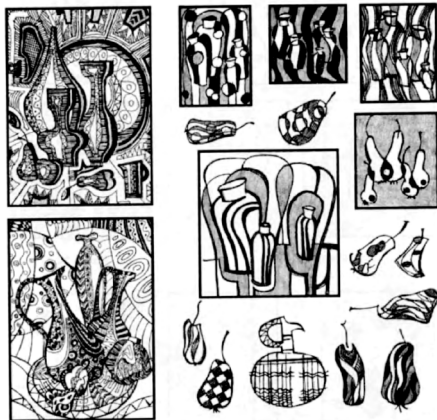

Рис. 28

- композиція будується за допомогою перебільшеного простору між предметами, коли застосовується рівновага в статичному декоративному натюрморті (див. рис. 29) та динамічному натюрморті незвичного ракурсу, коли предмети та площина або значно вищі лінії горизонту, або, навпаки, знаходиться дуже низько або зверху, бо план предметів різко змінюється із кожним наступним ракурсом де є перебільшена лінійна та просторова, геометрична, перспектива (див. рис. 30);

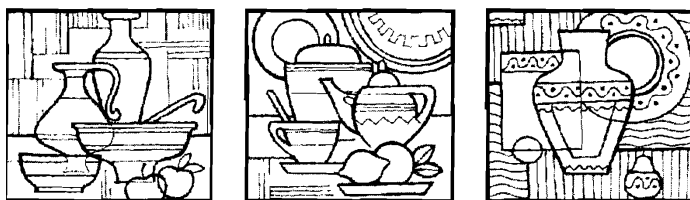

Рис. 29

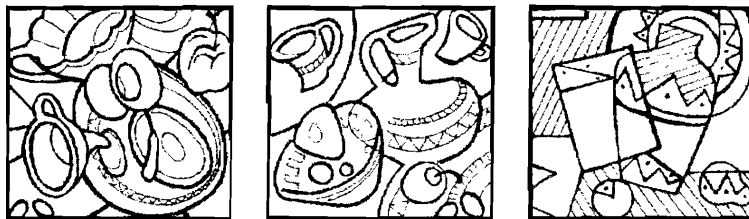

Рис. 30

Колористичне рішення натюрморту

Колористичне рішення декоративного живопису будується переважно за допомогою контрастних за кольором та тоном сполучень, гармонійно пов'язаних між собою.

Колір і форма відіграють важливу роль, вони є основними засобами виразності композиції, викликають певний емоційний стан, настрій, символічне та асоціативне мислення.

Для створення декоративних композицій та натюрмортів використовують такі виражальні засоби: колірний і тональний контраст, нюанс, колірна домінанта, гармонійне поєднання кольорів.

Контраст – це яскраво виражена протилежність будь-яких якостей і властивостей (див. рис. 31). Контраст форм розглядається за конфігурацією (прямокутні – круглі); за величиною та розміром (високі – низькі, широкі – вузькі); за характером напрямку руху (вертикальні – горизонтальні) тощо.

Рис. 31 – Декоративний натюрморт у контрасті

Нюанс – ледь помітний перехід одного колірного тону в інший, на основі холодної гами (див. рис. 32) та – гарячої гами (див. рис. 33).

Рис. 32

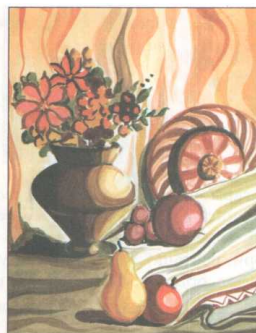

Рис. 33

Однією з умов гармонійних сполучень кольорів є відтворення пропорційних співвідношень між площинами та формою кольорових плям.

Зазвичай гармонійні сполучення розділяють на такі групи:

- *однотонні* гармонійні сполучення кольорів – основу цієї групи складає будь-який тон, що у певній пропорції є присутній у кожному з колірних поєднань. Контрастні співвідношення виявляються тільки за світлотою та насиченістю, викликають стан емоційної врівноваженості (дивись рис. 34);

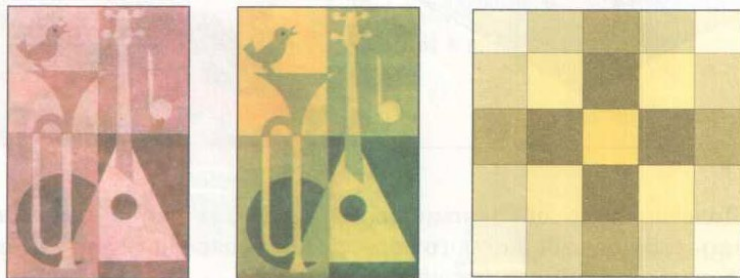

Рис. 34

- гармонійні сполучення *споріднених* кольорів, які можна об'єднати в чотири групи: жовто-червоні, жовто-зелені, синє-зелені, синє-червоні.

У кожній із груп присутні два головних кольори, розташовані в колірному колі поряд. Гармонія споріднених кольорів викликає почуття врівноваженості та спокою (див. рис. 35).

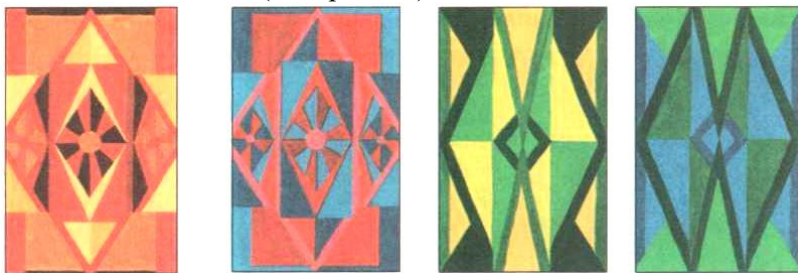

Рис. 35

Додавання до сполучення споріднених кольорів незначної кількості білого або чорного кольору викликає відчуття гармонії і підсилює емоційну виразність композиції:

- *гармонійні сполучення* основних та похідних кольорів, що в колірному колі розташовані в протилежних чвертях, – червоний і зелений, синій та жовтогарячий, жовтий й фіолетовий – відрізняються найбільшою колірною контрастністю, викликають відчуття напруженості та надають композиції динаміки.

Колірна домінанта – це застосування в композиції кольорової плями контрастного кольору. Використання в художніх роботах колірної домінанти надає їм напруженості й допомагає виділити композиційний та ідейний центр твору (див. рис. 36, 37, 38).

Рис. 36

Рис. 37

Рис. 38

Основними властивостями кольору є:

- *колірний тон* – ступінь світлоти кольорового відтінку. Натуральна шкала колірних тонів веселки – це спектр сонячного світла (див. рис. 39);

Червоний		Чарівниця
Оранжевий		Осінь
Жовтий		Жар-птаху
Зелений		Зазиває
Блакитний		Бабин
Синій		Сад
Фіолетовий		Фарбувати

Рис. 39

- *світлота* – це наявність у спектральному кольорі тієї чи іншої кількості чорного або білого пігменту. Колір переходячи із світлого в темний, змінює свою світлоту. За більшої кількості білого колір втрачає насиченість і набуває світлоти, а за більшої кількості чорного – втрачає обидві властивості (див. рис. 40, 41);

Рис. 40

Рис. 41

- *насиченість* – ступінь відмінності хроматичного кольору від рівного йому за світлотою ахроматичного. Спектральні кольори – насичені; при змішуванні насиченість втрачається.

Спектральні кольори змінюють *світлоту* – наближаються до білого (див. рис. 42). Спектральні кольори змінюються за світлотою до темного, чорного кольору. (див. рис. 43). Чисті спектральні кольори змінюють свою *насиченість*, поступово змінюються на сірий відтінок (див. рис. 44);

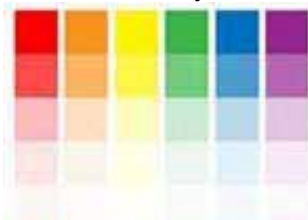

Рис. 42

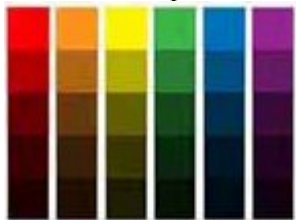

Рис.43

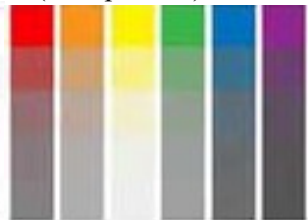

Рис. 44

- *локальний колір* у живопису – це предметний колір форми, на який не впливає освітлення, повітряне середовище, оточуючі предмети.

Зразок елементів (фруктів) локальних кольорів для малювання та декоративного натюрморту (див. рис. 45, 46).

Рис. 45

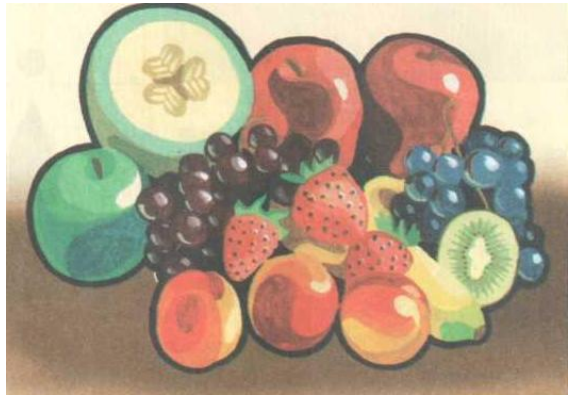

Рис. 46

Повторимо, що натюрмортом називають зображення групи предметів неживої природи (від фр. *nature morte* – мертва природа) – жанр образотворчого мистецтва (переважно живопису). Овочі, фрукти, букети квітів, різні предмети, виготовлені людиною, можуть бути матеріалом для постановки натюрмортів.

Для розвитку відчуття пропорційності та гармонії – натюрморт можна складати з предметів, різних за формою і величиною.

Для малювання кольорових градацій доцільно передусім ставити натюрморти із предметів зближених кольорів, а далі перейти до виконання натюрмортів з предметів різних за кольором тощо.

Практична робота 17. Декоративний натюрморт. Композиційне розташування та компоновання на форматі.

1. Композиційне розміщення зображення на листі паперу.

Для посилення урочистого настрою намалюйте вишукано викладені драперії (завісивши з тканини, зібраної в складки).

2. Зробіть попередній аналіз постановки.

3. Намалюйте передачу характеру форми предметів та їх пропорції.

4. Виконайте конструктивний аналіз форми предметів і перспективи якщо потрібно, як ні то побудову зображення на площині робіть за вибраним видом декоративного натюрмарту та технікою виконання.

5. Виявлення об'єму предметів засобами світлотіні та кольору.

6. Спробуйте передати різну фактуру матеріалів у натюрморті.

7. Детальне промальовування форми предметів у кольорі.

6. Далі прокриваємо тло і ось наш натюрморт готовий!

Синтез – підбиття всього виконання практичної роботи.

Практична робота 18. Декоративний натюрморт. Лінійно - конструктивна побудова та узагальнення форми. Спрощення конструкції.

I етап виконання

Спочатку з'ясовують перспективну побудову предметів натюрморту та їх стилізацію, а потім їхнє тонове вирішення у графічному малюнку.

На площині паперу за допомогою компонування верху та низу засічками та легких ліній (діагональні, вертикальні, горизонтальні) розміщують зображувану групу предметів на аркуші паперу та креслять конструктивну побудову (див. рис. 47).

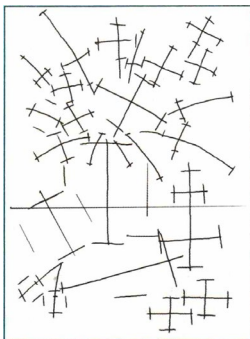

Рис. 47

Практична робота 19. Декоративний натюрморт. Стилiзацiя (змiна характеру форми на бiльш декоративний).

II етап виконання

Натюрморт будується в одній площині, контурне рішення на виявлення об'єму зводиться до мінімуму, або відсутнє повністю, головним залишається тільки силует, доцільне використання контуру, характеру форми на більш декоративний (див. рис. 48).

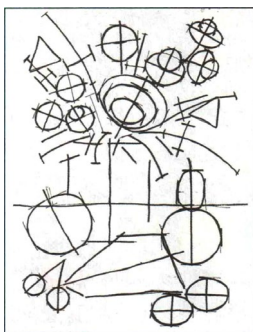

Рис. 48

III етап виконання

Композиція будується за допомогою наведення об'єму, пропорцій у просторі між предметами, незвичного ракурсу, коли предмети і площина або значно вище лінії горизонту, або, навпаки, знаходиться дуже низько (див. рис. 49).

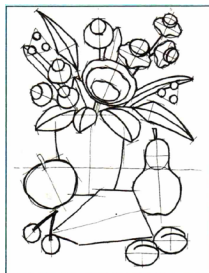

Рис. 49

Практична робота 20. Декоративний натюрморт. Робота в кольорі (малювання основних кольорових плям та світлотіней, узагальнення форми у її межах).

IV етап виконання

Колористичне рішення декоративного живопису будується переважно за допомогою контрастних за кольором та тоном сполучень, гармонійно пов'язаних між собою основних кольорових плям та світлотіней.

Практична робота 21. Декоративний натюрморт. Робота в кольорі (малювання та нанесення орнаментів, декоративних елементів, деталей, перетворень об'ємів).

Послідовність кольорового зображення така: спочатку прокладають власний (локальний) колір кожного предмета, порівнюючи кольорові співвідношення. Потім визначають світлотіньову різницю і переходять до створення кольорового середовища, збагачуючи живопис колірними відтінками, рефлексами та узагальнення форми типу аплікації (див. рис. 50).

Рис. 50

Практична робота 22. Декоративний натюрморт. Робота в кольорі (деталізація першого плану). Завершення в кольорі.

З ціллю для здійснення та підсилення декоративного ефекту для реалізації натюрморту – можливе використання фактур, текстур, поєднання різних технік виконання (вітраж, мозаїка, інтарсія, чеканка, гобелен, аплікація) та матеріалів (гуаш, віск, туш, акварель).

Робота в кольорі (деталізація першого плану). Завершення в кольорі.

Завдання практичного заняття: освоєння принципів композиції та видів натюрмортного зображення на форматі а також (технічне виконання) при малюванні декоративного натюрморту вибраного виду серед класифікації декоративних, творчих натюрмортів.

Мета: навчити майбутніх модельєрів-технологів малювати декоративний натюрморт до практичної роботи.

Завдання практичної роботи: практично закріпити лекційні знання студентів для малювання декоративного натюрморту.

Далі здійснити пошукову роботу. Після того навчаючись малювати практично, використовуючи всі необхідні техніки виконання для живопису та засоби, елементи стилізації, узагальнення, деформації та трансформації.

Хід виконання роботи:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- збір інформації, прикладів та матеріалів для малювання;
- замальовки ескізів з вибраних аналогів і прототипів.

Методичні рекомендації до завдання

Провести аналіз вибраного зразка декоративного натюрморту і приступити до виконання на папері формату А-4.

Перед тим, як приступити до малювання натюрморту, корисно повторити навички виконання кольорової градації шляхом змішування різних фарб. Для цього виконуються різні кольорові техніки на розробку градацій, злиття окремих кольорів.

Малювання натюрморту слід починати після усвідомлення методичної послідовності компоновання і побудови предметів та плановості для кінцевої мети, спираючись на вище викладений методичний матеріал (поетапності).

Провести порівняльний аналіз вибраного виду декоративного натюрморту та зразка із завершеною практичною роботою.

Матеріали та інструменти:

папір формату А-4, графічні олівці, фарби, пензлі, кольорові олівці, гелеві ручки, ластик, лезо для точіння олівців, палітра, склянка з водою, набір серветок.

Тема 4. Малювання пейзажу

Пейзаж (фр. Paysage, від pays – країна, місцевість) – це жанр образотворчого мистецтва (або окремі твори цього жанру), в якому основним предметом зображення є дика або в тій чи іншій мірі перетворена людиною природа. В залежності від характеру пейзажного мотиву, можливо виділити його види: гірський, сільський, міський (архітектурний), індустріальний пейзаж. Особливу область становить зображення морської стихії – марина (морський). Пейзаж може мати характер: історичний, героїчний, фантастичний, ліричний та епічний назви тощо.

Будь-який пейзаж змінює обриси залежно від освітлення в різні пори року та час доби: взимку, навесні, літом, восени, вранці, вдень, увечері, вночі.

Уранці обриси пейзажу ніби вкриті серпанком. Увечері предмети на тлі неба вирізняються чітко, у вигляді силуетів, тіні лягають щільно, форми предметів окреслені чіткіше. Кожна пора року, час доби мають свій неповторний колорит, тобто гармонійне сполучення різних кольорів.

Колорит картини може бути теплим і холодним, ніжним і яскравим, радісним і сумним, спокійним і тривожним. Сукупність кольорів картини, поєднаних між собою одним колірним тоном та загальним освітленням, створює гармонійний колорит.

Практична робота 23. Малювання пейзажу. Композиція етюд (підготовчий рисунок).

1 етап виконання

Композиція етюд. Для виконання практичної роботи із вибраної ілюстрації потрібно визначити та затвердити мотив, тему і сюжет (рис. 51). Далі за допомогою графічних засобів виконуємо образне узагальнення основної маси, розміри об'єктів не промальовуючи деталі у роботі.

Практична робота 24. Ототожене живописно-пластичне зображення (ліпка форми кольором та плановості).

Підготовчий рисунок. Визначаємо пропорції, рух і характер просторових планів. Після чого іде типізація основних форм та індивідуалізація деталей композиційного центру. Дивись (рис. 51, 52).

Рис. 51

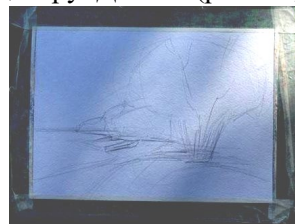

Рис. 52

Практична робота 24. Ототоженне живописно-пластичне зображення (ліпка форми кольором та плановості).

II етап виконання

Ототоженне живописно-пластичне зображення (ліпка форми кольором)

На даному етапі визначаємо загальний кольоровий тон. При цьому йде передача основних тонових та кольорових співвідношень, пропорційних ілюстрації та нанесення детальної кольорової форми (див. рис. 53, 54, 55).

Рис. 53

Рис. 54

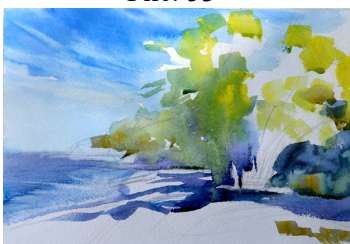

Рис. 55

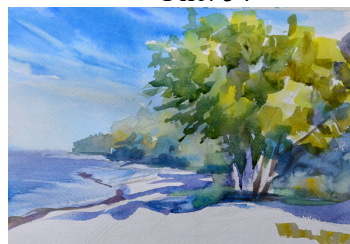

Рис. 56

III етап виконання

При писанні пейзажу узагальнюємо моделювання об'ємної форми, визначаємо градацію світлотіні, її детальне живописне опрацювання з урахуванням повітряної перспективи.

Використовуємо різні типи підмальовки, широкими мазками прописуємо середній та дальній плани, а для переднього – використовуємо прописку окремих деталей, уточнюємо та деталізуємо (див. рис. 56, 57, 58).

Рис. 57

Рис. 58

Практична робота 25. Кольорове моделювання етюду пейзажу за трьома планами. Завершення роботи детальною пропискою та плановості у кольорі.

IV етап виконання

Завершення етюду пейзажу

При завершенні практичної роботи робимо детальний аналіз. Довершуємо деталізацією: головного і другорядного у кольорових планах роботи. Малюємо підсилення кольором деталі, за кольоровими відтінками: світлоти та насиченості. Дивись (рис. 59).

Рис. 59

Завдання практичного заняття: навчитись малювати живописний пейзаж акварельними фарбами.

Мета: навчити студентів за допомогою лінії та кольорової плями, пропису, грамотно передати в процесі композиції живопису пейзажу.

Завдання практичної роботи: послідовно виконувати всі етапи її написання. Дотримуватись пропорцій, об'єму перспективи, кольорознавства. Пластика кольору, ліпка форми конструкції всіх елементів в картині. Проробка деталей. Кольорова та світлотіньова характеристика. Вдало завершити прописку кольорового пейзажу.

Хід виконання роботи:

- опрацювати лекційний матеріал;
- підібрати джерело для створення ескізу пейзажу;
- розробити пошукові варіанти композиційного вирішення практичної роботи;
- вивчити пропорції та постановку етюду;
- композиційно розташувати пейзаж на форматі;
- відповідно до обраного варіанта графічно опрацювати великі площини у кольорі;

- опрацювати дрібні площини, ввести при потребі кольорові градації, дотримуючись правил живописного малювання, простежити за цілісним об'ємом композиції, відповідністю пропорційності різних планів.

Інструменти та матеріали: техніка виконання «*alla prima*», тип лесування, формат паперу А–4, або А–3, пензлі, палітра, акварельні фарби, планшет, графічні олівці, кольорові олівці, ластик, склянка, набір серветок.

Тема 5. Малювання фігури людини в одязі

Фольклорний стиль (фолк стиль) – одяг, який стилізований під національний костюм. Ідея стилю полягає в тому, щоб не повністю копіювати національне вбрання, а лише запозичувати певні елементи, включаючи їх у сучасні моделі. Широко використовуються плетіння, клаптикова техніка, апплікації та різноманітна вишивка. Фолк стиль дуже зручний.

Невичерпна скарбниця народної творчості та національних традицій завжди надихала дизайнерів, художників та модельєрів на створення повсякденного і святкового одягу за народними мотивами.

Успішне виконання постаті людини фарбами вимагає не лише глибоких знань пластичної анатомії, перспективи, законів кольорознавства, а й систематичної роботи з натури. Зображення постаті людини треба починати технікою «*alla prima*» в три підходи, оволодівати тоновими, а потім і кольоротоновими співвідношеннями, малюючи натуру в різних просторових положеннях, умовах освітлення та в різних живописних техніках.

Роботу над постановкою постаті слід починати з аналізу характеру натури, основних кольоротонових співвідношень, а потім переходити до пошуку композиції постаті людини. Обдумуючи композицію постановки, здебільшого виконують попередні ескізи-начерки, які допомагають знайти вдале живописно-пластичне вирішення, виявити характерні риси натури, колорит.

Практична робота 26. Поетапна послідовність виконання аквареллю одягненої постаті людини. Розробка ескізу (композиція). Компонування та побудова фігури людини на форматі.

І етап виконання

Поетапна послідовність виконання аквареллю одягненої постаті людини. Упевнившись у правильності вибору композиції за виконаними ескізами-начерками, приступають до виконання малюнка постаті людини відповідного розміру і формату під акварель. Часто малюнок старанно виконують на окремому аркуші паперу, а потім переводять, пропускаючи другорядні деталі, на підготовлений для акварелі чистий папір.

Малюнок під акварель має бути легким, але точним у передачі конструктивної будови постаті, з правильно визначеними пропорціями основних її частин, з виявленими індивідуальними рисами і особливостями натури.

Рис. 60

Практична робота 27. Розробка ескізу (побудова, форми). Лінійно-конструктивна побудова фігури людини на форматі. Конструктивна побудова об'єму, форми одягу та фігури людини на форматі.

На малюнку тонкими лініями намічають межі світлотіні, щоб більш упевнено малювати аквареллю, виявляючи побудову та форму конструктивної побудови фігури людини на форматі.

Отже, чим точніший буде малюнок під акварель, тим успішніше можна виконати живописне завдання після виконання елементів: об'єму, форми одягу та фігури людини на форматі. Дивись (рис. 60).

Виконавши ескізний довгостроковий малюнок графічним олівцем, та витерши лишню побудову показують на затвердження. Після затвердження та доопрацювання. Далі переходять до малювання аквареллю (теплыми і холодними відтінками).

Практична робота 28. Розробка ескізу (побудова форми кольором). Кольорове моделювання об'єму елементів на одязі. Моделювання світлотіньового кольорового рішення моделі в одязі (побудова форми кольором та детальна прописка одягу).

II етап виконання

Підмальовок акварельними фарбами (побудова форми кольором).

Спочатку намічають план роботи аквареллю, вивчивши натуру та виконавши попередньо контурний начерк з метою найбільш вдалого живописно-пластичного вирішення. Потім порівнюють кольори освітленої частини натуре з затіненою, зіставляючи їх з фоном і підбираючи відповідні локальні кольори для всіх частин постановки, покривають їх з урахуванням кольорових і тонових співвідношень.

Просохлі кольори першого прокладання акварелі підсилюють контрастом світлотіні на постаті людини та інтер'єрі.

Рис. 61

На цьому важливому етапі закладається основа кольорового вирішення акварелі, намічається методика її технічного виконання. Покриваючи локальним кольором малюнок, в узагальненому вигляді визначають тоново-

кольорові співвідношення між основними (доповнюючими) кольорами
натури, співвідношення тіні, світла, півтіні та рефлексу.

Не слід робити покриття всіх частин постановки приблизно, умовно,
тому що це призведе до помилок у кольоровому вирішенні малюнка, до
непотрібного перемальювання аквареллю, забруднення кольору.

Передавши в практичній роботі основні кольорові тони, співвідношення
натури та виявивши форму постаті в просторі інтер'єру, переходять до
виявлення потрібних деталей постановки й узагальнення її. Дивись (рис. 61).

Практична робота 29. Кольорова деталізація за плановістю (кольорова
деталізація окремих деталей та елементів одягу першого плану). Завершення
практичної роботи

III етап виконання

*Кольорова деталізація окремих деталей та елементів одягу першого
плану. Завершення практичної роботи*

Під час узагальнення постановки слід переглянути попередні етапи
живописного малювання, щоб передати перші враження від зорового
сприймання постаті у одязі в кольорі.

Рис. 62

Далі прописати, виявити головне в постаті (деталі на одязі, орнаменти), яка перебуває в просторі інтер'єра.

Треба уточнити цілісність передачі постаті: де вона сприймається на відповідному фоні контрастно, а де м'яко, які частини її найсвітліші. Обличчя і руки завжди малюються більш виразно і детально, ніж аксесуари постановки і фон.

Слід пам'ятати, що деталі підпорядковують цілому і вони мають виявляти найхарактерніше в натурі, що надаватимуть практичній роботі завершеності. Дивись (рис. 62).

Завдання практичного заняття: навчитись малювати людину в національному одязі акварельними фарбами.

Мета: навчити студентів за допомогою типу лесування, елементів кольорової плями, підмальовка, прописки, деталізації на одязі кольором грамотно передати в процесі композиції живопису фігуру людини в одязі.

Завдання практичної роботи: при зображенні лиця тулуба, необхідно передати все різноманіття відтінків голови, тіла, одягу та їх взаємодію із оточенням. Потрібно вирішити такі основні кольорові відношення: оголені частини тіла, одяг, волосся і предмети навколишнього середовища.

Пропорції, характер. Пошук образності, акценту. Пластика кольору, ліпка форми голови, шиї, тулуба в одязі, рук. Проробка деталей. Кольорова та світлотіньова характеристика. Вдало завершити прописку одягу методом лесування.

Хід виконання роботи:

- опрацювати лекційний матеріал вище викладений;
- підібрати джерело для створення ескізу постаті в одязі;
- розробити пошукові варіанти начерків, ескізів з практичної роботи;
- вивчити пропорції та постановку фігури людини;
- закомпонувати постать на форматі;
- відповідно до обраного варіанту, розробити великі площини у кольорі;
- опрацювати дрібні площини, ввести при потребі орнаментальні смуги, аксесуари, лінії різної товщини, дотримуючись правил живописного малювання, простежити за цілісним об'ємом композиції, відповідністю пропорційності одягу, об'єднуючи дрібні деталі на одязі.

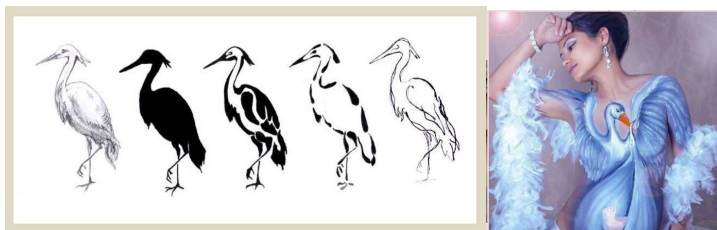
Інструменти та матеріали: техніка виконання технікою «*alla prima*», на форматі паперу А-3 або картоні, використовувати пензлі, палітру, акварельні фарби, планшет, графічні олівці, ластик, склянку з водою, набір серветок.

ДОДАТКИ

Додаток до теми 1

Додаток до теми 2

Додаток до теми 3

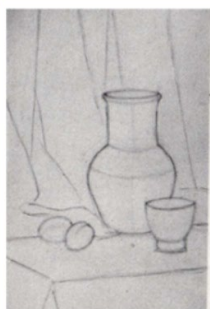
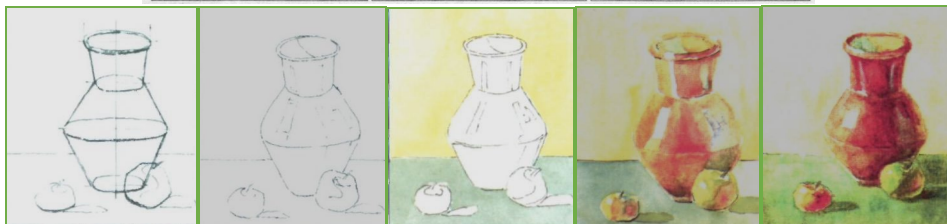
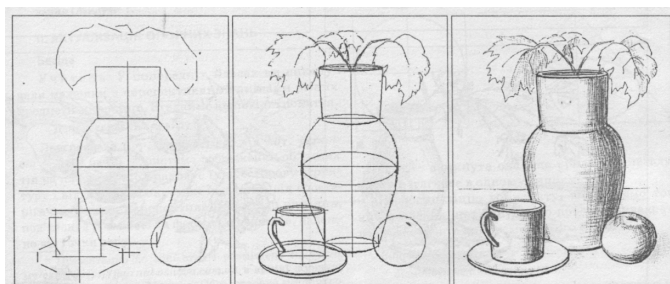

Рис. 1
Подготовительный
рисунок

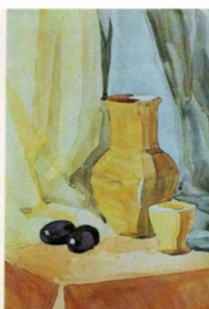

Рис. 2 Определение
цветовых отношений в
натюрморте

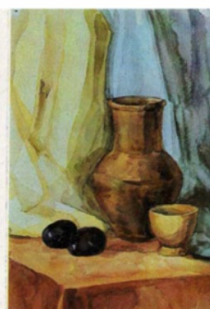
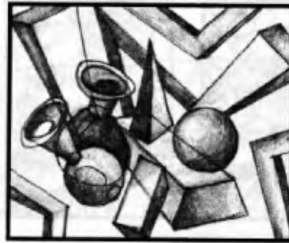

Рис. 3 Завершающая
стадия работы над
натюрмортом

Додаток до теми 3

Додаток до теми 3

Додаток до теми 4

Додаток до теми 5

Вивчаючи народний досвід, художники-модельєри розширюють асортимент сучасного одягу, вносять у нього неповторність та своєрідність народного мистецтва.

Так художник – модельєр Алла Дутковська вміло поєднала у сценічному костюмі для співачки Софії Ротару, традиції та сучасність фольклорного стилю (рис. 63).

Йдеться також про засвоєння понять, пов'язаних з головною базою композиції одягу, видами мотивів, орнаментів на одязі, основними пропорціями одягу, кольорами та ритмами на ньому.

У світовій та вітчизняній практиці, про правила формування з історії індивідуального стилю та українського (етно), що створює сценічний із елементами народного образу як для однієї людини, так і для цілої колекції костюмів.

Рис. 63

Як бачите сучасні естрадні співаки і співачки, щоб підкреслити свою індивідуальність, застосовують саме етнічні, національні мотиви у сценічному образі. Вивчаючи народний досвід, художники-модельєри розширюють асортимент сучасного одягу, вносять у нього неповторність та своєрідність народного мистецтва. Так художник - модельєр Алла Дутковська вміло поєднала у сценічному костюмі Софії Михайлівни Ротару традиційні мотиви народного одягу в фольклорний стиль та сучасність.

Рекомендована література

1. Горбенко А.А. Акварельний живопис для архітекторів. – 2-е вид., пер. і допов. – К.: Будівельник, 2014. – 72 с.
2. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб і допов. / А.М. Кириченко., І.М. Кириченко. – Київ: Вища школа, 2015. – 190 с.
3. Живопис як вид образотворчого мистецтва.
[Електронний ресурс]: дистанційне навчання. Відеоурок. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=LoyroP8wM6g>
4. Жанри образотворчого мистецтва. Образотворче мистецтво.
[Електронний ресурс]: дистанційне навчання. Відеоурок. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=8sl95CJOG-4>
5. Як стилізувати природні форми. Образотворче мистецтво.
[Електронний ресурс]: дистанційне навчання. Відеоурок. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=LQx1ACPyPJQ>
6. Цікаве про живопис. [Електронний ресурс]: дистанційне навчання. – Режим доступу до ресурсу: <https://cpprk.com/uchniam/vikladach-uchnyu/tsikave-pro-zhyvopys>

Живопис [Текст]: методичні вказівки до практичних занять для студентів III-IV курсів спеціальності 182 «Технології легкої промисловості» денної форми навчання та викладачів / уклад, Г.П. Іванченко – Луцьк : ТК Луцького НТУ, 2018. – 48 с.

Комп'ютерний набір   Г.П. Іванченко

Редактор   О.М. Боднар

Підписано до друку 2018 р.
Формат 60x84/16. Папір. Офіс. Гарнітур. Тайм.
Ум. друк. арк. 3,0. Обл.-вид. арк. 2,9
Тираж ___ прим. Зам. 482

Інформаційно-видавничий відділ
Луцького національного технічного університету
43018 м. Луцьк, вул. Львівська, 75
Друк – ІВВ Луцького НТУ